

INHOUD BLAADJE 2004/3

(afbeeldingen en programma lezingen en excursies ontbreken)

- [Actie beamer - bestuur](#)
- [Van de ledenadministratie - Mia Verberne](#)
- [De fabel van de kat en de ekster - Evert Pellenkoft](#)
- [Verslag busexcursie Noord-Holland - Marijk KÄhbauch](#)
- [Boven water in de Botshol, excursieverslag - Evert Pellenkoft](#)
- [Verslag excursie Gooi-Noord - Nora en Hans](#)
- [Verslag excursie Muiderslot - Evert Pellenkoft](#)
- [Webnieuws - Geert Timmermans](#)
- [Openmiddag KNNV, afdeling Amsterdam - bestuur](#)
- [Tentoonstelling 'Vlinders en andere insecten' - Gerritje Nuisker](#)
- [Mossenwerkgroep - Ad Bouman](#)
- [Taung boy en Flores girl - Fons Bongers](#)
- [Activiteitenkalender bevriende organisaties - redactie](#)
- [Waarnemingen](#)

ACTIE BEAMER

Het schijnt tegenwoordig steeds gewoner te worden dat sprekers bij hun lezing gebruik maken van een beamer. Dat is een soort projector die je kunt aansluiten op een computer (laptop). Een beamer biedt veel voordelen. Het is bijvoorbeeld mogelijk om allerlei afbeeldingen te combineren en / of af te wijken van de volgorde. Maar ook het afspelen van een filmpje met geluid behoort tot de mogelijkheden. Dit ter verheldering van het verhaal van de spreker. Graag zouden wij voor onze afdeling ook zoë™h beamer willen aanschaffen. Alleen, ze zijn nogal prijzig. Een goede beamer kost al gauw

â, ~ 1.000,=.

Om aan dit benodigde bedrag te komen, of een fiks eind in die richting, vragen wij onze leden, voor dit doel, 2e hands natuurboeken beschikbaar te stellen. Volgens ons een leuke manier voor de vereniging om aan wat extra geld te komen. Mocht dit het geval zijn, laat het aan een bestuurslid weten en wij regelen een afspraak om de boeken bij u op te halen. Of breng ze rechtstreeks naar Gerritje Nuisker, Schuurmanhof 7, Amsterdam-ZO.

Giften zijn natuurlijk ook van harte welkom.

[Het bestuur](#)

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

De nieuwe leden wensen we een goede tijd bij de KNNV toe, de vertrokken leden zeggen we hartelijk dank voor hun betrokkenheid bij de vereniging.

NB) Het is mij gebleken dat sommige leden bezwaar hebben tegen het publiceren van hun naam en/of adres in delen van of in de complete ledenlijst. Wij verzoeken betreffenden dat aan de ledenadministratie mee te delen, zodat wij daar rekening mee kunnen houden.

[Mia Verberne](#)

Mutaties leden KNNV-Amsterdam na 16-7-04

OPZEGGINGEN

Mw T.D. Boon Wenslauerstraat 64-1 1053 BB Amsterdam
Mw A.J. van der Wal Uilenstede 423-5106 1183 EL Amsterdam
mw J.van Menk-Popma Oosterpark 65 1092 AS Amsterdam

MUTATIES

Hr. R. van Kempen wordt R. van Kempen-Clemens
Hr S. van der Salm Fred.Hendrikstraat 164-c 1052 JG Amsterdam

NIEUWE LEDEN

Mw M.C.E. Locher Otoria 13 1060 PA Amsterdam
Mw W.G.M. Beumer Marnixkade 104-3hg 1015 ZK Amsterdam
Mw A.C.M. Neefjes Haarlemmerweg 275-A 1051 NW Amsterdam
Hr M. Stubbe Overleg 80 1068 RL Amsterdam
Hr G. Bolink Ter Boede 6-2 1082 CB Amsterdam
Mw J. Bolink Ter Boede 6-2 1082 CB Amsterdam
Mw E.M. le Large 2de Helmersstraat 41-hs 1054 CC Amsterdam
Hr C. van Baarle Krugerplein 17-2 1092 KA Amsterdam
Hr G. Vriens Javastraat 529 1095 DR Amsterdam
Hr H. Vriens Javastraat 529 1095 DR Amsterdam
Hr L.J. O'Toole Jan Cupidohof 17-hs 1064 GS Amsterdam

DE FABEL VAN DE KAT EN DE EKSTER

In een lezing tijdens de viering van het 100 jarig jubileum KNNV werd door mussenman Kees Heij naar voren gebracht dat katten de grootste vogelmoordenaars zijn. Er ging bij de vele kattenbezitters een golf van verontwaardiging door de zaal. Mijn kopjesgevende knuffelkat zit altijd lekker thuis !â€! totdat ze door het kattenluik of zolderraam verdwijnt in de nacht, dan veranderd ze totaal. De cijfers liegen er niet om miljoenen vogels per jaar worden het slachtoffer van dit gracieuze huisdier. Picasso heeft in 1939 zijn Guernica in het klein in een indringend geabstraheerd drama: de oorlog in de natuur afgebeeld â€!. dek het rechter oog en neusgat af en je hebt een Afrikaans masker- de mens, die het werkelijke kwaad verbeeld omdat hij zoveel katten in een veel te kleine natuurlijke leefomgeving heeft gebracht ! Zo doden katten veel meer mussen binnen hetzelfde gebied dan een sperwerpaar dat dit als stadsterritorium heeft (als de mussen echt op zijn worden dit misschien halsbandparkieten). Moordje wacht ook de supersnelle gierzwaluwen en vleermuizen op als hij het uitvlieggat bij een dak heeft ontdekt. Toch houden sommige kattenbezitters hun superlenige huisdier zoveel mogelijk binnen om de vogels ook negen levens te gunnen. En er is wel geprobeerd om zwerfkatten te steriliseren en weer in hun gebied terug te plaatsen om uitbreiding te voorkomen. Dat katten altijd op de loer liggen bleek ook op een recente lezing van Bert Jan Bol die met een ringvergunning ransuilen vangt voor ringonderzoek. Als hij bij een roestplaats van uilen in een woonwijk vangkooitjes met een springende bosmuis neerzet (muis blijft leven en wordt later vrij gelaten!), zit er onmiddellijk een kat bij en weg vangprogramma. En om nu aan te bellen in een legergroene outfit bij een belendend huis met de vraag â€œGoedenavond, mag ik bij u op het dak met vangkooitjes even ransuilen vangen?â€!â€•

De ekster en andere kraaien zijn door onze bijzonder kortzichtige minister Veerman hun huid niet zeker en mogen vanwege vermeende landbouwschade beperkt(?) worden vervolgd, daar krijg ik nu een katterig gevoel over. De ekster is een prachtige slimme vogel, die in de broedtijd als opportunist ook jonge vogels en eieren pakt om

zijn eiwitten aan te vullen, haalt het niet bij de kat die hele merelpopulaties uitroeit, terwijl ze thuis al gevoerd zijn. In het havengebied werden een jaar geleden in de buurt van een volkstuin 80 eksters door strychnine gedood, zinloos en schandelijk. Ik zag in de winter een groep van 65 eksters bij elkaar in een weilandje bij het Westerpark op zoek naar voedsel in het weiland, zij halen hier allerlei wortelvretende larven uit. Ik raad iedereen aan die meer over de ekster wil weten het leesbare boek van de Belgische Jenny De Laet "De Ekster in Zwart en Wit" te lezen al is het alleen om de eenzijdige mythe te ontzenuwen. De kat knijpt hem in het donker en de ekster vult gaatjes met zijn grappige praatjes in een veranderende natuurlijke stadsomgeving.

[Evert Pellenkoft](#)

VERSLAG BUSEXCURSIE NOORD-HOLLAND, zaterdag 28 augustus 2004, o.l.v. Norbert Daemen

Zoals beloofd gaf deze tocht een duidelijk beeld van het ontstaan van het landschap ten noorden van Amsterdam, mede dankzij de perfecte organisatie, de schitterende route van hoogtepunt naar hoogtepunt, de gezellige mensen, de boeiende uitleg van Norbert en diverse mensen onderweg; een prachtige excursie met mooi nazomerweer.

De meeste delen van Noord-Holland zijn pas de laatste 10000 jaar gevormd. Het smeltende landijs voerde met de rivieren enorme hoeveelheden zand, klei en grind aan. De zeespiegel rees door het smelten van de poolkappen en de Noordzee vulde zich steeds meer. In de delta Nederland vormden zich voor de kust lage strandwallen. Achter deze smalle duinenrij ontstond vervolgens een zoetwaterbekken, een groot moeras waar het veen aangroeide. Dit oorspronkelijke veengebied werd doorsneden met kreken achtergebleven na doorbraken van de zee. Door de mens aanvankelijk als jaaggebied met zomerkampen in gebruik werd het vanaf ongeveer 1000 na Chr. pas echt ontgonnen, eerst wild en later volgens een planmatige aanpak die typerend is voor Nederland en uniek in de wereld.

Terpen en later dammen werden in de afwaterende veenriviertjes aangelegd in de strijd tegen het water. Dit is nu nog terug te vinden in de plaatsnamen van Monnikendam, Edam, Amsterdam etc. Eenvoudige bedijking werd toegepast zoals nu nog te zien is bij Hoorn, de Westfriese Omringdijk die in verschillende fasen is opgehoogd tot de huidige hoogte.

Land werd verdeeld, meestal eerst volgens een "wilde verkaveling" i.t.t. de gestructureerde "cope"-ontginningen in de omgeving van Utrecht, waar de bisschop het land uitgaf. In het Oostzanerveld, direct naast de snelweg, is het resultaat van zo'n wilde verkaveling nog goed te zien. Later zijn door vervening voor turfwinning de aanvankelijk smalle sloten verbreed, het land ontwaterde en kwam lager te liggen en werd ongeschikt voor landbouw. De percelen werden onderbemalen met de kleine Noord-Hollandse "aanbrengertjes" of weidemolentjes. Zo ontstond het vogelrijke veenweidegebied zoals wij het nu nog kennen zoals Waterland, het Wormer- en Jisperveld en het Ilperveld. Elders in West Friesland is het veen grotendeels verdwenen door ontwatering en vervolgens oxidatie van het veen. Nu rest de kleigrond.

De tocht gaat verder door de Wijde Wormer met de zogenaamde rationale verkaveling, typerend voor veel droogmakerijen. Voor het eerst werd op de tekentafel bedacht hoe het landschap er uit ging zien. Na de moderne ruilverkavelingen zien we grote saaie kavels, vaak ook nog met maai- steelt.

De grote meren Schermer, Beemster en Purmer werden ingepolderd

(droogmakerijen) en bemalen met grote windmolens waarvan we het prachtige voorbeeld zagen in Schermerhorn. Hier staat een hele rij achtkante binnenkruiers, een "œmolengang" : van de ene molen werd het water naar de volgende gepompt met een schoepenrad en tenslotte uitgeslagen op de boezem die afwaterde naar zee.

Er blijkt een fietsroute vanuit Alkmaar hierheen te leiden, lijkt de moeite waard om eens te doen.

Norbert liet ons in de Beemster en het dorp Midden Beemster zien hoe in samenwerking met Landschap Noord-Holland de boerenerven weer worden teruggebracht in de oorspronkelijke staat. Hoogstam-boomgaarden worden in ere hersteld waarbij ook oude fruitrassen door te enten worden behouden.

Dat "œelke Japanner dit dorp kent" wist ik niet, ik kende het niet en genoot ervan, het blijkt ook per bus bereikbaar. De Beemster is zelfs "œWerelderfgoed" en rijk aan prachtige stolpboerderijen, meestal daterend uit de 19de eeuw.

Zo waren er meer plekken waar ik graag nog eens naar terug zou gaan:

De Suyderbraeck aan het Markermeer, een met steun van Landschap Noord-Holland ingericht particulier natuurgebied met een fraaie tuin, waar we alleraardigst werden ontvangen. Op het terrein liggen veel "Daligaten". Een overblijfsel uit de vroege ontginningstijd. De boeren haalden de mineraalrijke klei onder het veen uit. De gaten vulden men met afval en restveen. Na het verdwijnen van het veen door ontwatering en oxidatie bleven de "Daligaten" als kommen in het land achter. Bij een van de gaten boorden we in de klei en gutsten in het "Daligat" zelf om de verschillen in de grondmonsters te zien.

Na de Suyderbraeck bezochten we het "Landje van Naber" dat door de KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland wordt beheerd. Vanaf de zeedijk hadden we prachtig uitzicht en we kregen uitgebreid informatie over het landje.

Vervolgens ging de reis naar het voormalige eiland Wieringen, een geweldige ontdekking. Het golvende landschap van de voormalige stuwwal contrasteren met de vlakke polder van de Wieringermeer. Helaas is het niet gemakkelijk te bereiken met openbaar vervoer. Afgelegen dus, maar misschien mede daardoor zo onontdekt, rustig en authentiek.

Vanaf het dorpje Vatrop maakten we een wandeling langs de zee, waar we veel wa(a)dvogels zagen foerageren, ook bewandelden we de Wierdijk bij De Hoelm; hier werd de kust vroeger beveiligd met een dijk en kussens van zeegras, vastgezet tussen palen. Over de Kleine Afsluitdijk, reden we naar de van Ewijcksluis, hier ligt voor de zeedijk het Balgzand in beheer bij Landschap Noord-Holland en nog steeds beroemd bij vogelaars. Ter plekke werd een vogelexcursie voor 2005 op het programma gezet.

Verder volgens schema richting "t Wildrijk, een oud bos bij St. Maartensvlotbrug.

Ria wil ons hier zondag 8 mei 2005 de overvloed aan stinzeplanten laten zien.

Bij de Hondsbossche Zeewering en Camperduin genoten we in de late middagzon nog van een pannenkoek en een korte strandwandeling: tussen de basaltblokken zagen we zacht loogkruid, hertshoornweegbree en melkkruid; altijd een heerlijke plek. In de Noord Kennemerduinen ligt het zeedorpen-landschap. Kleinschalige duinontginningen met aardappelveldjes. Verder reden we achter de duinen langs door de voormalige strandvlakte naar Schoorldam, dat eigenlijk Rekeredam zou moeten heten, omdat hier een van vroegste afsluitingen lag van het veenriviervtje de Rekere. Het Noord-Hollands Kanaal is plaatselijk grotendeels de gekanaliseerde riviertje de

Rekere dat indertijd heel belangrijk was voor de afvoer van opgepompt water uit de droogmakerijen.

Achter de duinen in de strandvlakte werden de eerste zeedijken aangelegd. Onder andere door monniken van de Abdij van Egmond. De lage dijkjes braken vaak door. De zee liet dan mineraalrijke klei achter op de zandgrond waarop het dan weer goed boeren was.

Keurig op tijd waren we terug. Het was een geweldige, inspirerende dag, veel dank m.n. aan Norbert voor zijn heldere uitleg en perfecte planning en aan Gerritje, voor haar lieve zorg en aandacht voor iedereen!

Marijk KÃ¼hbauch

BOVEN WATER IN DE BOTSHOL, excursie 21 augustus 2004 o.l.v. Jan Simons en Lex Dop

Botshol is een samenstel van ondiepe plassen (gemiddeld 1,5 m diep) met legakkers en eilanden. Met vier roeibootjes van boer Verweij maakten we met zijn elven een tocht van een paar uur door het natuureservaat dat alleen over water toegankelijk is. Op de wal had Jan Simons al een inleiding gehouden. Tot 1960 was het water van de Botshol helder en was de veenbodem bedekt met kranswieren. Daarna werd het water troebeler en namen de voor waterverontreiniging zeer gevoelige kranswieren af. Genomen maatregelen zijn vanaf 1988 afkoppeling lozing landbouwgebieden en vanaf 1989 defosfateren van het inlaatwater middels een installatie aan de dijk. Dit water heeft een verblijftijd van 1 tot 2 jaar. Voor de maatregelen bedroeg het totaal fosfaatgehalte ongeveer 0,06 mg /l en was het doorzicht ongeveer 0,5-1 m. Door de maatregelen is het fosfaatgehalte van 1989-1992 zeer laag geworden (0,02 mg /l) en het doorzicht nam toe tot ongeveer 2 m. Na een groot neerslagoverschot van 1993-1995 nam het fosfaatgehalte en het chlorofylgehalte toe, maar vanaf 1995 is de waterkwaliteit weer beter geworden. We hadden nu zicht tot 80 cm, toen we een witte secchischijf uit het bootje lieten dalen. Met een loepje bekeken we een opgehaald kranswier in detail.

Over het algemeen groeien kranswier-gemeenschappen in stilstaand tot zwak stromend water dat helder en voedselarm is. In fosfaatrijk water worden kranswieren vaak weggeconcentreerd door planten die deze voedingsstof snel kunnen opnemen en hierdoor snel gaan groeien, zoals grof hoornblad, stomp fonteinkruid of waterpest. De kranswieren verliezen dan de strijd om het bestaan doordat de concurrentie teveel licht wegneemt om te kunnen groeien. In leefgebieden die nauwelijks verandering vertonen wat betreft voedselrijkdom en invloeden van buitenaf, kunnen kranswieren tientallen jaren de waterbodem domineren. Kranswieren kunnen dan grote 'onderwaterweiden' vormen met hoge biomassa's, vooral het nu dominante Gebogen kransblad (*Chara connivens*) doet dit volgens Jan Simons in de Botshol. In deze weiden nemen ze grote concentraties voedingsstoffen op, die ze bij het afsterven slechts langzaam aan hun omgeving afgeven. Kranswieren hebben rhizoiden waarmee ze behoorlijk stevig in de bodem kunnen staan en waardoor ze actief stoffen uit de bodem opnemen. Na het afsterven zinken ze naar de bodem in plaats van naar het wateroppervlak te zweven zoals de meeste afgestorven waterplanten doen, omdat ze in tegenstelling tot de meeste hogere waterplanten geen luchtweefsel hebben. Charasoorten verspreiden een stank veroorzaakt door stoffen met zwavelverbindingen, zoals thionen, die door kranswieren worden uitgescheiden en een chemische afweerwerking hebben. In een veld kranswieren worden door deze afweer nauwelijks andere waterplanten aangetroffen. Chara-weiden bieden in de winter schuilmogelijkheid voor jonge vissen en ongewervelden

als de meeste andere waterplanten afgestorven zijn. Toch is uitdunning van de visstand door de vele watervogels, snoek en de mens noodzaak om het water helder te houden voor kranswieren. In het hier minder eutrofe water doen waterlelie, krabbescheer, groot nimfkruid en puntig fonteinkruid het ook goed. Met het roeien bleven de spanen er vaak in steken. Begrazing door watervogels is er ook: zwanen eten al grondelend knolletjes van het fonteinkruid en de krooneend duikt diep naar sterkranswier of naar kransblad soorten aan het oppervlak.

Bij elkaar liggend met de bootjes ontdek je samen met zoemende keizerlibellen schietmotjes (kokerjufferlarven onder water) om je heen en waterleliemotjes waarvan de larven gaten vreten in het blad. Waterliehaantjes, kevertjes die op stuifmeel van de witte bloemen leven en hun larven die het blad mineren. Langs de oever stond het bruin geworden zeldzame galigaan. Lex ging even illegaal aan land en liet ons een paar prachtige mossen zien. De motregen hield op en je moest stevig roeien, want het begon te waaien. Op het open water en in het zwerk waren veel vogels te zien. Een purperreiger vloog op en langs oevers zagen we veel eenden als wintertaling, krak-, slob,- kuif- en tafeleenden en de genoemde krooneend. Jan Timmer ontdekte nog een late gierzwaluw tussen de huiszwaluwen! En verder nog allerlei herfstachtige zangvogelgeluiden met niet afgemaakte liedjes van karekiet en matkopmees en een langsvliegende koekoek.

Grootste verrassing waren echter de vijftien [heilige ibissen](#) die in groepjes over de Grote Wijhe plas passeerden en later ook apart werden gezien. Deze niet inheemse soort is vermoedelijk ontsnapt uit de vogelcollectie van Avifauna en broedt in de Botshol ! In Frankrijk doet de ontsnapte soort het ook goed, hier broeden al rond 400 vogels. De heilige ibis is een vogel die je eerder aantreft in de Nijldelta tussen de papyrusplanten dan in ons rivierenland. Door zijn opvallende contrastrijke serene verschijning: hals, kop en snavel zwart, witte veren en vleugels, en zwarte sierveren bij de staart, is deze ibis waarschijnlijk heilig verklaard door de Egyptenaren. De God van de schrijfkunst en wijsheid, Thoth, had een ibiskop met hoofddoek en een wassende en volle maan op zijn kop. Thoth, is een kind van zonnegod Re en kon mensen de kennis van de hiërogliefen geven, die alle wijsheid bevatten. Ook als hij overvliegt over de Botshol, zijn Thothes hol, zie je de goddelijke pracht van de heilige ibis met in de inkt gedoopte zwarte puntjes op zijn pennen.

Toen we weer met de vier boten bij elkaar lagen in de stralen van de zonnegod beschut door riet en elzenbos, schoot een paar haviken vlak over ons heen en verjoeg enkele buizerden uit hun revier. Ook niet alledaags - net als de hele tocht van Jan en Lex.

[Evert Pellenkoft](#)

VERSLAG EXCURSIE GOOI-NOORD op 25 september 2004

Na heel wat dagen van intensieve regenval boften we weer met een droge dag. Vanaf station Naarden-Bussum met hemelbomen op het voorplein en het in deze tijd bloeiende straatliefdegras en glad vingerglas aan de stoeprand gingen we goedgestemd op pad, de baan van de Gooise tram volgend (nu fietspad). Een groene route met veel afwisseling. Langs vesting muren en binnengracht naar de Oostdijk; tunneltje onder de A1 door met aan weerskanten boomstronken als veilige faunapassage en daarop een mooie groep viltige judasoren. Langs de Oostdijk vonden we nog wel wat planten in bloei zoals beemdkroon, knoopkruid, vlasbekje, kruldistel en hemelsleutel. Zoals verwacht vonden we op Valkeveen een heel geschikt onderkomen om wat te gebruiken. Op het nabij gelegen landgoed Oud

Naarden waren nu weinig vogels, maar des te meer zeer frisse groepen paddestoelen, o.m. een grote groep prachtige vliegezwammen en kostgangerboleten. Het vermelden waard zijn ook nog enkel groepen gekraagde aardsterren en zeer smakelijk uitziende biefstukzwammen. Zeven paar ogen wisten in verenigde kennis zo'n 34 soorten te herkennen. Toen het om 16.00 uur wat ging regenen werd de aandacht meer gericht op het vinden van de dichtst bijzijnde bushalte. Een wat zonloze dag, maar voor ons was hij prachtig.

[Nora en Hans](#)

VERSLAG EXCURSIE MUIDERSLOT op 24 juli 2004 o.l.v. Ria Simons

Onderweg naar het slot werd in Muiden een hondsroos langs de kademuur ontdekt met een mosgal van wel 10cm doorsnee. Een galwesp (Genus cynips) legt eitjes in het blad maar een voedselparasiet, een wespje van het Genus periclistus, legt weer eitjes in de ontstane gal en de larven eten van het weefsel met als reactie dat de haarachtige mosgal enorm gaat groeien.

Het zwaartepunt van de excursie lag dit keer op de cultuurhistorische kant, vanuit de geschiedenis van het Muiderslot bekeken. Deze waterburcht stond oorspronkelijk op een zandbank in de monding van de Vecht, een van de hoofdwaterwegen vanuit de Zuiderzee naar het achterland. Hier werd door Floris V tol geheven. Later werd het door hem uitgebouwd tot een verdedigingsslot met een slotgracht en een bolwerk. In de 17e eeuw is het beroemd geworden omdat P.C. Hooft hier recht sprak onder het motto 'Iedereen gelijk onder de zon', wat toen modern was, omdat arme mensen geen rechten hadden. Maar hij was natuurlijk bekend om het uitnodigen van tal van prominenten uit die tijd die het gezelschap de Muiderkring vormden met namen als Joost van den Vondel, Christiaan Huygens, Hugo de Groot, Jacob Cats, Roemer Visscher en zijn begaafde dochter Maria Tesselschade, waar iedereen in de kring verliefd op was.

We kregen een uitgebreide rondleiding door de diverse kamers waarin tal van wetenswaardigheden over de slotbewoners en hun leefomstandigheden werden verteld met als rode draad allerlei uitdrukkingen die nu nog in onze taal gebruikelijk zijn. Wat te denken van ronde 'onderstenen' om de vijand van de trap te kegelen of een draagbak met jonge 'bakvissen' die als ze er uit trachten te springen met een waffeldeksel ('Houd je waffel') werden binnengehouden? Op de binnenplaats konden we onder de oranjekleurende lijsterbessen lunchen onder het wakend oog van Hooft in een muurreliëf met de spreuk 'Leed en min, alles op syn tyt'. Dus op naar de warmestuin met groenten uit de tijd van Hooft. Maar dan wel met variëteiten, die je niet snel bij Appie zult zien: stokslabonen, kapucijners met paarse peulen en prachtige lathyrusachtige vlinderbloemen, Maar ook rucola, komkommers en op de grond groeiende augurken, rabarber en mooie rode tuinmelde, die als spinazie wordt gegeten. Op het pad stonden terracotta stolpen om groenten als andijvie te bleken of lof te forceren. In het midden een overdekte gang: een beukenberceau voor schaduw en daarmee een blanke huid voor de betere stand. Samen met de omringende haag en de dijk biedt de berceau beschutting tegen de straffe Zuiderzeewinden en scheppen een microklimaat, waarvan ook vijg en perenboom profiteren. Ernaast een Kruidentuin met planten voor verfstoffen, medicijnen, 'parfum' tegen ongewassen mensenlucht en parasieten, spijzen en sierplanten ook weer voor eigen gebruik. Karmozijn en meekrap voor rode verf, dille, kardoer, stengelui, citroenartemisia, bedstro, lavendel, grote graslelie en de prachtige bloeiende acanthus. De bladeren van de laatste soort ervan zie je op Corinthische zuilen, aldus Ria. Voor liefhebbers:

deze zijn ook bovenaan de zuilen van Felix Meritis aan de Keizersgracht te bewonderen. Verder een fantastische grootbladige moerbeiboom met rijpe vruchten, een jeneverbess en een plateaulinde die langs twee boven elkaar liggende cirkels wordt geleid. De tuinen worden onderhouden door een club van 13 vrijwilligers vertelde een tuinierster. Op het bastionveld buiten de tuinen vertelde een gediplomeerde valkenier iets over zijn vogels. Drie Amerikaanse soorten zaten op bogen : roodstaartbuizerd, woestijnbuizerd en het Amerikaanse torenvalkje. Voor iedereen altijd spectaculair om ze van nabij te aanschouwen en zelfs te aaien, maar het kan het publiek ook op verkeerde gedachten brengen: "Ik wil er ook Ã©Ã©n,". Denk maar eens aan de Harry Potter-sneeuwuil. De roofvogels worden op bestelling gebruikt voor bestrijding van duiven, kraaien, muizen en ratten. We liepen nog even over de dijk rondom het slot en de steiger voor de boot naar Pampus. Drie kleine eilanden met dijk voor de kust in het noordoosten heten De Drost, Warenar en Hooft. Een oorspronkelijke pruimen-boomgaard was opnieuw in aanleg - iets waar de uitdrukking "tot in de pruimentijd" bij een uitnodiging van Hooft uit stamt. Wij hebben daaraan gehoor gegeven. We hadden een prachtige middag geleid door de Ria Simons, die vele excursies zeer informatief begeleidt. Dank aan haar en onze "Muiderkring" van 11 deelnemers.

[Evert Pellenkoft](#)

WWW.KNNV.NL/AMSTERDAM

Het heeft even geduurd, zomervakantie, harde schijf gecrasht, nieuwe installatie, weg wijs worden in het nieuwe programma Dreamweaver MX en gewoon druk, maar.... hier is ie dan, de website van de KNNV afdeling Amsterdam op 25 oktober ververst met o.a:

- Blaadje 2004/3
- Excursies t/m december 2004
- Waarnemingen van: boommarter, gewoon spitskopje, ratelaar (nieuw in Diemerpark); eikenpage, hooibeestje, diverse libellen; verschillende waarnemingen veenmol, vogels etc.
- Foto van rups berkenspanner
- Fotoverslagen van excursie 10 juli
- Fotoverslag busexcursie 28 augustus naar Noord-Holland

Dit is allemaal te zien op de website van de KNNV afdeling Amsterdam
www.knnv.nl/amsterdam

PS stuur maar in die waarnemingen en foto's

Vriendelijke groet van:

[Geert Timmermans, webbeheerder](#)

[OPEN MIDDAG KNNV AFDELING AMSTERDAM](#)

Op zaterdag 22 januari 2005 organiseert de KNNV afdeling Amsterdam een open middag in het nieuwe gebouwtje van het IVN in het Amstelpark. Op deze middag laat de afdeling Amsterdam zien wat onze veldbiologische vereniging allemaal te bieden heeft. Naast de presentatie van de werkgroepen van 14.00 tot 16.00 uur en een excursie in het park geeft Martin Melchers rond 16.30 uur een lezing over de natuur in Amsterdam. Aan deze open middag zal aandacht besteed worden in de Amsterdamse pers. Een van de doelstellingen van deze middag is niet-leden kennis te laten maken met onze vereniging. Maar ben je als lid geïnteresseerd in

Ã©Ã©n van onze werkgroepen of wil je wat meer weten over onze vereniging - of wil je andere leden ontmoeten - dan is dit de uitgelezen kans om daarvoor tussen 14.00 en 16.00 uur langs te komen. De lezing van Martin Melchers over de Amsterdamse natuur is gratis en staat open voor een ieder. De middag wordt afgesloten met een drankje. Tot de 22ste januari!

[Het bestuur](#)

TENTOONSTELLING â€• VLINDERS EN ANDERE INSECTENâ€•

De tentoonstelling â€• vlinders en andere insectenâ€• met de wonderschone fotoâ€™s van Nico Schonewille kunt u nog tot eind januari 2005 bewonderen in Galerie â€œDe Zoete Invalâ€• . Deze bevindt zich in een oud koetshuis, Prinses Marielaan 21 in Baarn, en is geopend van woensdag tot en met vrijdag 9.30-1200 en 14.00-17.30 uur, zaterdag van 10.00-16.00 uur.

Deze juweeltjes van fotografeerkunst toont Nico hier met een fascinerende selectie van 24 fotoâ€™s.

Details van vlinders en andere insecten, die met het blote oog nauwelijks waarneembaar zijn, de doorzichtigheid van de vleugels, de ongekende schoonheid van kleuren. Uit duizenden afbeeldingen zijn de mooiste opnamen geselecteerd en afgedrukt volgens het ilfachrome procÃ©dÃ© zodat kleurechtheid gegarandeerd is. Bij elk exemplaar wordt een genummerd certificaat geleverd met een beschrijving van het afgebeelde insect. Er worden maximaal vijf afdrucken van elk exemplaar gemaakt. Zie ook: <http://www.galeriedezoeteinval.nl>

[Gerritje](#) (uit de folder van de galerie)

MOSSENWERKGROEP

De winter en het vroege voorjaar zijn de meest geschikte perioden om met mossen te beginnen; omdat mossen juist dan hun groeiperiode hebben; het gras is nog kort en de bomen geven nog weinig schaduw. Ieder die zich bezighoudt met plantengemeenschappen ontdekt dat kennis van mossen, in elk geval de meer algemene soorten, daarbij veel informatie over de groeiplaats oplevert.

Mosses, pincetten, literatuur en voor zover mogelijk prepareerglaasjes graag zelf meenemen. Microscopen zijn aanwezig. Het beschikken over betrouwbaar vergelijkings-materiaal is vooral voor beginners een handig hulpmiddel bij zelfstudie. En, in tegenstelling tot wat men wel eens denkt, mossen zijn niet zÃ³ moeilijk en de algemene soorten zijn toch vrij snel in het veld te herkennen.

Hulp bij het determineren en controle van vondsten kun je vinden bij de mossenwerkgroep van de KNNV afdeling Amsterdam. Nieuwe leden zijn welkom! Graag even bellen met Ad Bouman, voor eventuele verdere informatie.

De werkavonden worden zoals gebruikelijk gehouden op woensdagavonden in het biologielokaal van het Cartesius Lyceum, Frederik Hendrikplantsoen 7a. Aanvang 19.30 uur. De werkavonden zijn op:

Â• 10 november 2004;

Â• 15 december 2004;

Â• 12 januari 2005;

Â• 9 februari 2005;

Â• 16 maart 2005;

Â• 13 april 2005;

Â• 11 mei 2005;

Â• 8 juni 2005.

[Ad Bouman, tel. 0294-418135](#)

TAUNG BOY EN FLORES GIRL

Tijdens de afronding van deze editie van Blaadje, bereikte ons het fantastische bericht van de vondst van het skelet van de vrouw op Flores. Een dwergmensensoort die, samen met dwergolifantjes, de natuur en de moderne mens wellicht tot 500 jaar geleden heeft kunnen overleven. Op een eiland, afgescheiden van de rest van de fauna.

De vondst van het skelet in de grot vestigt ook de aandacht op het ecologisch functioneren van de mens. De principes van de afhankelijk van de leefomgeving, eilandsoorten, en het principe van eten en gegeten worden. De vertegenwoordiger van Naturalis vertelde ervan overtuigd te zijn dat de Flores-mensen prooidier zullen zijn geweest van de Homo erectus, ook op Flores de voorloper van de moderne mens.

In Taung (Zuid Afrika) werden in 1925 de resten van een vroege mensachtige gevonden, tussen de botten van antilopen. Deze antilopen vormden samen met de jongen de prooiresten van een arend.

Dat de rollen anno 2004 omgekeerd zijn is eigenlijk wel beter, maar op een bepaalde manier toch minder romantisch.

Fons Bongers

ACTIVITEITENKALENDER NATUURVERENIGING DE RUIGE HOF

Vogelexcursies

Najaar: dat betekent trekvogels, wintergasten uit het hoge noorden en dwaalgasten als bij de 'bovenburen' het voedsel schaars wordt.

Komt dat zien en beluisteren op:

- zondag 28 november; en
- zondag 19 december

De excursies starten bij Zon Alom om 9.00 uur en duren ongeveer 1½ / 2 uur.

Kosten: 1,50 leden en 3,- niet-leden. Er zijn (nieuwe) verrekijkers te leen.

En verder

Landelijke natuurwerkdag op zaterdag 6 november

Op deze dag kunt u meewerken met terreinwerkzaamheden. We gaan essen afzagen, bagger verplaatsen, boompjes langs een sloot uittrekken en het gehandicaptenpad schonen. Het is wel handig om u van te voren op te geven, dat kan via internet (www.natuurwerkdag.nl) of telefonisch op 0294-285021.

Zondag 12 december Braakballen pluizen

Tussen 14.00 en 16.00 uur gaan we onder begeleiding van leden van de NOZOS onderzoeken wat uilen zoal verorberen. I.v.m. eventueel plaatsgebrek graag van tevoren opgeven!

Informatie- en natuurcentrum Zon Alom en Natuurterrein Klarenbeek
Abcouderstraatweg 77, 1105 AA Amsterdam Zuidoost.

Telefoon: 0294-285021.

Openingstijden: ma/wo/vr van 10.00 tot 17.00 uur en op tijden vermeld in de activiteitenkalender. Te bereiken met de metro richting Gein, uitstappen halte

Holendrecht, vervolgens richting Abcoude lopen of fietsen of met bus 120/126, uitstappen halte weltevreden.

NATUUR BIJ MIJ IN DE BUURT

De Perzische berenklaauwen die hier en daar staan, zijn door stadsdeel Geuzenveld-Sloterveer chemisch bestreden. Jammer, want kinderen opvoeden met de waarschuwing: "niet aankomen, gevaarlijk" had ook gekund. Langs de Haarlemmerweg, tussen de Schipholspoorlijn en het A10-viaduct, is gelukkig nog niet gemaaid, zodat er tussen het woekerende riet met distels en andere kruiden nog zo'n hoge plant staat te ontluiken. Vandaag daar voor het eerst een heuse rietorchis, zomaar. Gelukkig loopt er nauwelijks iemand langs.

[Ria Hoogendijk](#)

ANTWOORD OP RAADSEL NUMMER 1 IN BLAADJE 2004-3

Sylvia Klerx vroeg zich in het [vorige Blaadje](#) af welke beesten hoopjes geconsumeerde zwanenmossels achterlaten in het Botsholse rietland. Op korte afstand van het open water zag ze kleine hoopjes geconsumeerde zwanenmossels. Geert Timmermans denkt te weten dat het ons alle meerkoeten zijn die dit soort sporen achterlaten. De dieren duiken de mossels op en hakken ze op een stevige, rustige plaats nabij het water kapot. Voor hen die het dier in de zwanenmossels wel eens heeft gezien (vlezig en stevig) begrijpt dat meerkoeten er heel wat voor over zullen hebben om deze versnapering in handen te krijgen.